

БАНКУУДЫН ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ (2024 оны I улирлын түүвэр судалгааны тайлан)

Судалгааны товч үр дүн

Банкуудаас 2024 оны 4 дүгээр сарын 15-22-ны өдрийн хооронд санал асуулга хэлбэрээр өнгөрсөн болон ирэх 3 сарын хугацааны зээлийн шалгуур, нөхцөл, эрэлт, нийлүүлэлтийн талаарх мэдээллийг цуглуулан нэгтгэж, тайлан боловсруулав. Үр дүнг товч танилцуулбал:

Зээлийн шалгуур

- Өнгөрсөн 3 сарын хугацаанд том банкууд иргэдийн зээлийн шалгууртаа өөрчлөлт оруулаагүй бол аж ахуйн нэгжийн зээлийн шалгуураа бага зэрэг сулруулжээ. Харин дунд болон жижиг банкууд зээлийн шалгууртаа өөрчлөлт оруулаагүй байна.
- Ирэх 3 сарын хугацаанд банкууд зээлийн шалгуураа хэвээр нь хадгалах хандлагатай байна.

Зээлийн нөхцөл

- Өнгөрсөн 3 сарын хугацаанд банкууд аж ахуйн нэгж, иргэдийн зээлийн нөхцөлдөө өөрчлөлт оруулаагүй байна.
- Ирэх 3 сарын хугацаанд банкууд зээлийн нөхцөлөө хэвээр хадгалах хүлээлттэй байна.

Зээлийн эрэлт

- Өнгөрсөн 3 сарын хугацаанд том болон дунд банкуудад зээлийн эрэлт нэмэгджээ. Ялангуяа том банкуудад иргэдийн зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдсэн байна. Харин жижиг банкуудын зээлийн эрэлтэд өөрчлөлт ороогүй байна.
- Ирэх 3 сард том банкууд ААН-ийн зээлийн эрэлт нэлээд, иргэдийн зээлийн эрэлт бага зэрэг нэмэгдэнэ гэсэн хүлээлттэй байгаа бол дунд банкууд ААН-ийн зээлийн эрэлт бага зэрэг нэмэгдэж, иргэдийн зээлийн эрэлт өөрчлөгдөхгүй гэж үзэж байна. Жижиг банкууд зээлийн эрэлт өөрчлөгдөхгүй хэвэндээ байна гэж хариулжээ.

Зээлийн нийлүүлэлт

- Ирэх 3 сард том банкууд нийт зээлийн нийлүүлэлтээ нэлээд, дунд банкууд ААН-ийн зээлийн нийлүүлэлтээ бага зэрэг нэмэгдүүлэх төлөвтэй байна. Харин жижиг банкууд зээлийн нийлүүлэлтээ хэвээр хадгалах хандлагатай байна.

Хүснэгт 1.1 Судалгааны нэгдсэн үр дүн

Банкууд / Зээлийн төлөв	Зээлийн шалгуур		Зээлийн нөхцөл		Зээлийн эрэлт		Зээлийн нийлүүлэлт	
	ААН	Иргэд	ААН	Иргэд	ААН	Иргэд	ААН	Иргэд
Өнгөрсөн 3 сарын хугацаанд								
Том	↓	0	0	0	↑	↑↑		
Дунд	0	0	0	0	↑	↑		
Жижиг	0	0	0	0	0	0		
Ирэх 3 сарын хугацаанд								
Том	0	0	0	0	↑↑	↑	↑↑	↑↑
Дунд	0	0	0	0	↑	0	↑	0
Жижиг	0	0	0	0	0	0	0	0

Тэмдэглэл: ↑ бага зэрэг чангарах/нэмэгдэх; ↑↑ нэлээд чангарах/нэмэгдэх; 0 өөрчлөгдөөгүй; ↓ бага зэрэг сулрах/буурах; ↓↓ нэлээд сулрах/буурах

Судалгааны зорилго

Энэхүү судалгааны зорилго нь банкуудаас олгож буй зээлийн шалгуур, нөхцөл, эрэлт болон нийлүүлэлт, тэдгээрийн цаашдын төлөвийг тодорхойлоход оршино.

Судалгааны хамрах хүрээ

Банкны зээлийн төлөвийн судалгаанд нийт 12 банкиг хамруулсан бөгөөд тухайн банкны зээлийн үйл ажиллагаа хариуцсан шийдвэр гаргах түвшний удирдах албан тушаалтнуудаас асуулга авсан болно.

Арга зүйн товч тайлбар

Банкны зээлийн төлөвийн судалгааг санал асуулга хэлбэрээр зохион байгуулдаг бөгөөд (i) зээлийн шалгуур, (ii) зээлийн нөхцөл, (iii) зээлийн эрэлт болон (iv) зээлийн нийлүүлэлт гэсэн 4 үндсэн хэсгээс бүрдэнэ. Судалгааны үр дүнг нэгтгэхдээ банкуудын чанарын хариултуудыг нэг утгатайгаар тодорхойлохын тулд тоон утга руу хөрвүүлсэн. Ингэхдээ [-1;+1] хоорондох утгуудад чанарын асуултуудыг Хүснэгт 1.2-т өгөгдсөн байдлаар индексэд хөрвүүлдэг.

Хүснэгт 1.2 Индексийн тооцоолол					
Индексийн утга	-1.0	-0.5	0	0.5	1.0
Зээлийн шалгуур	Нэлээд суларсан/суларна	Бага зэрэг суларсан/суларна	Өөрчлөгдөөгүй	Бага зэрэг чангарсан/чангарна	Нэлээд чангарсан/чангарна
Зээлийн нөхцөл	Нэлээд суларсан/суларна	Бага зэрэг суларсан/суларна	Өөрчлөгдөөгүй	Бага зэрэг чангарсан/чангарна	Нэлээд чангарсан/чангарна
Зээлийн эрэлт	Нэлээд багассан/багасна	Бага зэрэг багассан/багасна	Өөрчлөгдөөгүй	Бага зэрэг нэмэгдсэн/нэмэгдэнэ	Нэлээд нэмэгдсэн/нэмэгдэнэ
Зээлийн нийлүүлэлт	Нэлээд бууруулна	Бага зэрэг бууруулна	Өөрчлөгдөхгүй	Бага зэрэг нэмэгдүүлнэ	Нэлээд нэмэгдүүлнэ

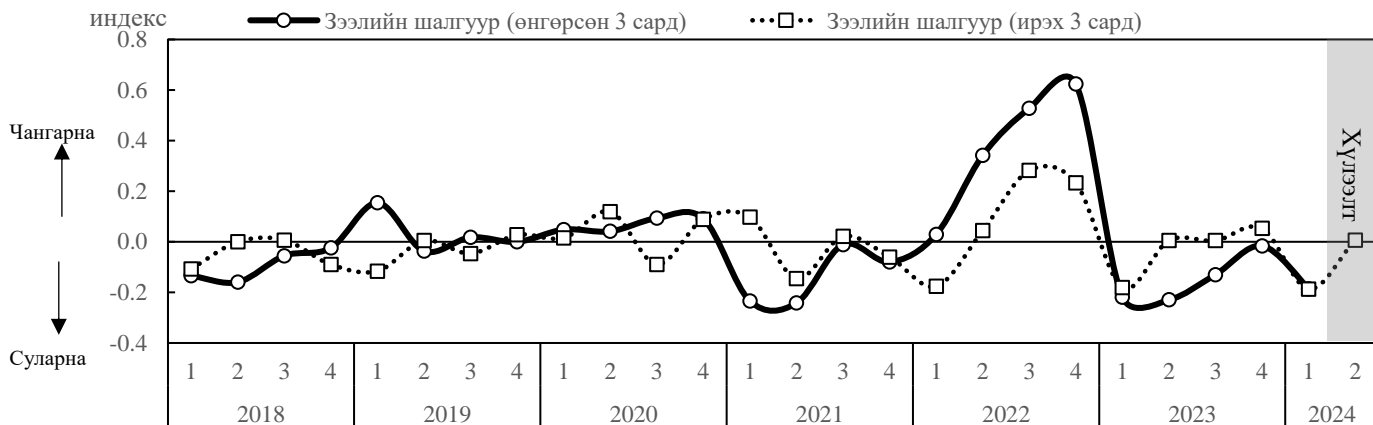
Нийт банкны системийн зээлийн төлөвийг тодорхойлохдоо банк тус бүрийн зээлийн үлдэгдэлд эзлэх хувь хэмжээг тухайн банкны харгалзах индексээр үржүүлэх замаар жигнэсэн дундаж утгыг тооцсон болно. Тухайн хугацаан дахь ерөнхий индексийн утга нь зээлийн шалгуур, нөхцөл, эрэлт, нийлүүлэлтийн талаарх өнгөрсөн 3 сарын байдал болон ирэх 3 сарын төлөвийг илэрхийлнэ.

I. Зээлийн шалгуур

1.1 Аж ахуйн нэгжийн зээлийн шалгуур

- Банкуудын ААН-ийн зээлийн шалгуур 2018 оноос хойш харьцангуй тогтвортой байсан бол 2021 оны I улирлаас эхлэн 4 улирлын турш сулрах мужид байжээ. Харин банкууд 2022 онд зээлийн шалгуураа нэлээд чангаруулсан бол 2023 оны I улирлаас сулруулж эхэлсэн байна. 2024 оны I улиралд ААН-ийн зээлийн шалгуурын индекс -0.19 гарсан нь өмнөх улирлын бага зэрэг сулруулах хүлээлттэй нийцтэй гарчээ. Ирэх улиралд банкууд ААН-ийн зээлийн шалгуураа хэвээр нь хадгалах төлөвтэй байна (Зураг 1).

Зураг 1. ААН-ийн зээлийн шалгуур ба хүлээлт

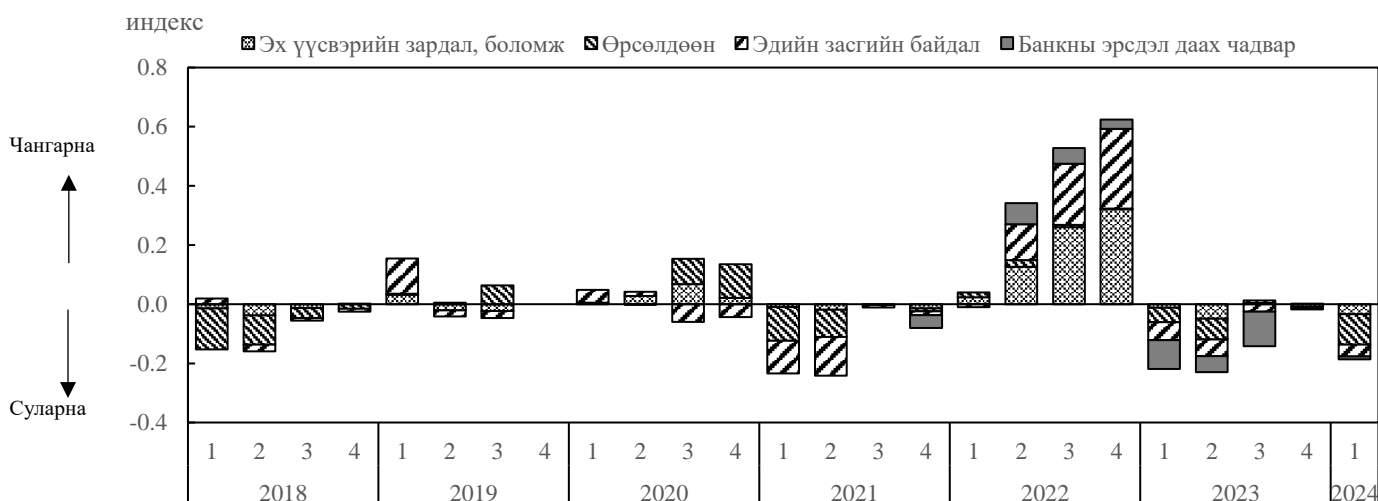
- Банкууд 2024 оны I улиралд ХАА, худалдаа, үйлчилгээний салбарт олгох зээлийн шалгуурыг бага зэрэг сулруулсан бол уул уурхай, боловсруулах үйлдвэр, барилгын салбарын зээлийн шалгууртаа өөрчлөлт оруулаагүй байна. 2024 оны II улиралд ХАА, худалдаа, үйлчилгээний салбарын зээлийн шалгуурыг сулруулах, барилга, уул уурхайн салбарын зээлийн шалгуурыг чангаруулах, боловсруулах үйлдвэрийн салбарт хэвээр нь хадгалах төлөвтэй байна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт 1. ААН-ийн зээлийн шалгуур, салбараар

Хугацаа	Нийт зээл	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
2024.I улирлын хүлээлт	-0.19	-0.28	0.10	-0.13	0	-0.40
2024.I улирлын үр дүн	-0.19	-0.24	0	0	0	-0.22
2024.II улирлын хүлээлт	0	-0.24	0.09	0	0.22	-0.15

- 2024 оны I улиралд ААН-ийн зээлийн шалгуурыг сулруулахад эдийн засгийн ерөнхий нөхцөл байдал, өрсөлдөөн нэмэгдсэн нь гол нөлөөг үзүүлжээ (Зураг 2).

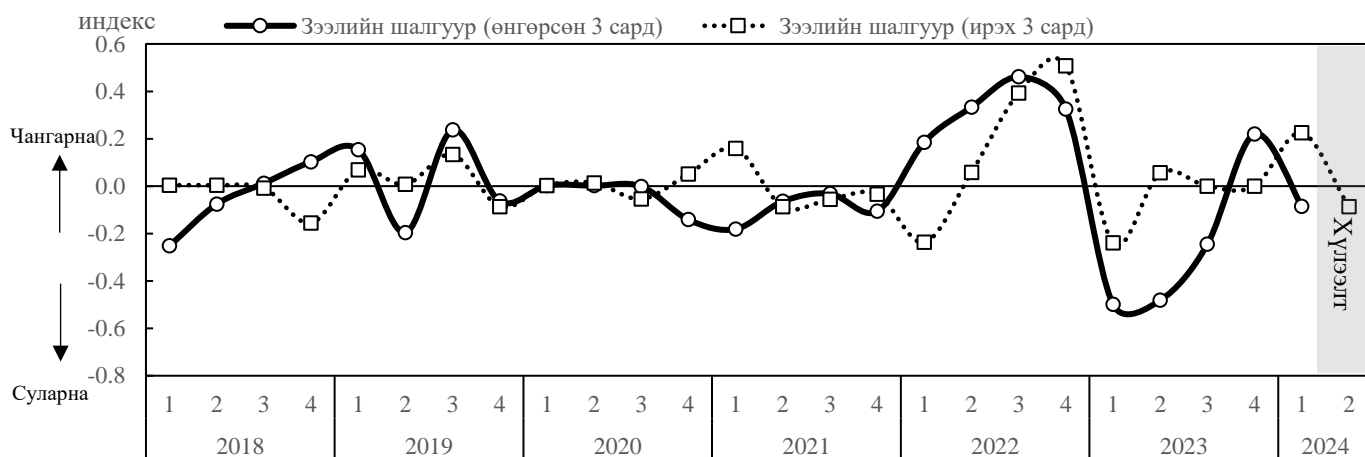
Зураг 2. ААН-ийн зээлийн шалгуурт нөлөөлөгч хүчин зүйлс

1.2 Иргэдийн зээлийн шалгуур

- Банкуудын иргэдийн зээлийн шалгуур 2020-2021 онд харьцангуй тогтвортой байжээ. Харин банкууд 2022 онд зээлийн шалгуураа чангаруулж, 2023 оны I улирлаас сулруулж эхэлсэн бол оны сүүлээр эргээд бага зэрэг чангаруулсан байна. 2024 оны I улиралд иргэдийн зээлийн шалгуурын индекс -0.09 гарсан бөгөөд банкууд зээлийн шалгуураа бага зэрэг сулруулжээ. Ирэх улиралд банкууд иргэдийн зээлийн шалгуураа мөн бага зэрэг сулруулах төлөвтэй байна (Зураг 3).

Зураг 3. Иргэдийн зээлийн шалгуур ба хүлээлт

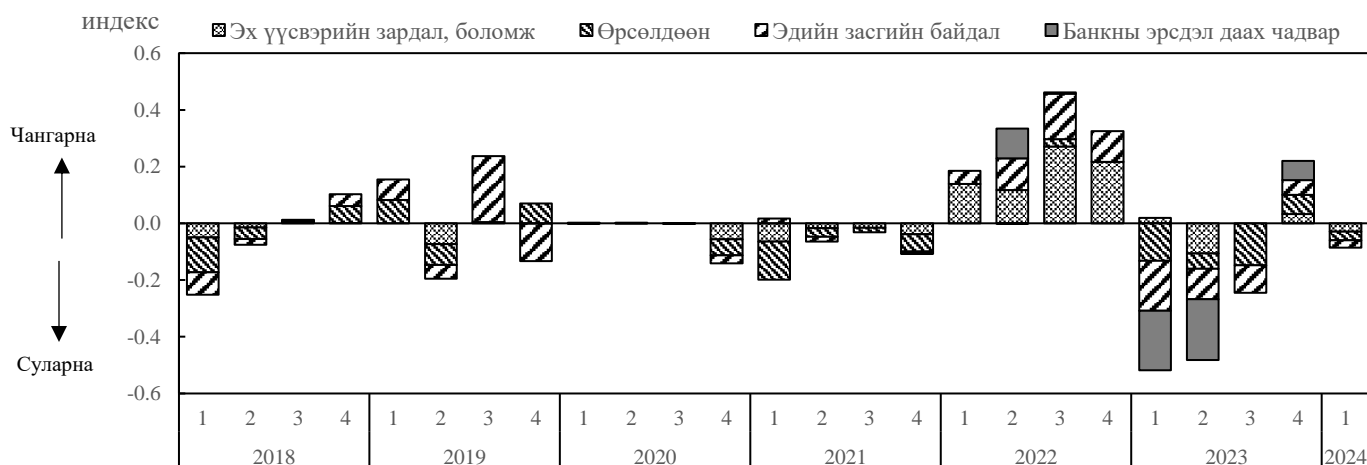
- Банкууд 2024 оны I улиралд автомашин, хэрэглээний зээлийн шалгуураа бага зэрэг сулруулсан бол бусад төрлийн зээлийн шалгууртаа өөрчлөлт оруулаагүй байна. Ирэх улиралд цалингийн зээлийн шалгуураа чангаруулж, автомашин болон малчны зээлийн шалгуураа бага зэрэг сулруулан, бусад төрлийн зээлийн шалгуураа хэвээр хадгалах төлөвтэй байна (Хүснэгт 2).

Хүснэгт 2. Иргэдийн зээлийн шалгуур, зээлийн ангиллаар

Хугацаа	Нийт зээл	Цалин-гийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Бизнесийн зээл	Малчны зээл	Автомашинны зээл
2024.I улирлын хүлээлт	0.22	0	-0.08	-0.16	0.50	0	0
2024.I улирлын үр дүн	-0.09	0	0	-0.17	0	0	-0.20
2024.II улирлын хүлээлт	-0.09	0.21	0	0	0	-0.07	-0.21

- 2024 оны I улиралд иргэдийн зээлийн шалгуурыг сулруулахад нөлөөлсөн хүчин зүйлсийг авч үзвэл эх үүсвэрийн зардал, боломж, өрсөлдөөн, эдийн засгийн ерөнхий нөхцөл байдал голлон нөлөөлжээ (Зураг 4).

Зураг 4. Иргэдийн зээлийн шалгуурт нөлөөлөгч хүчин зүйлс

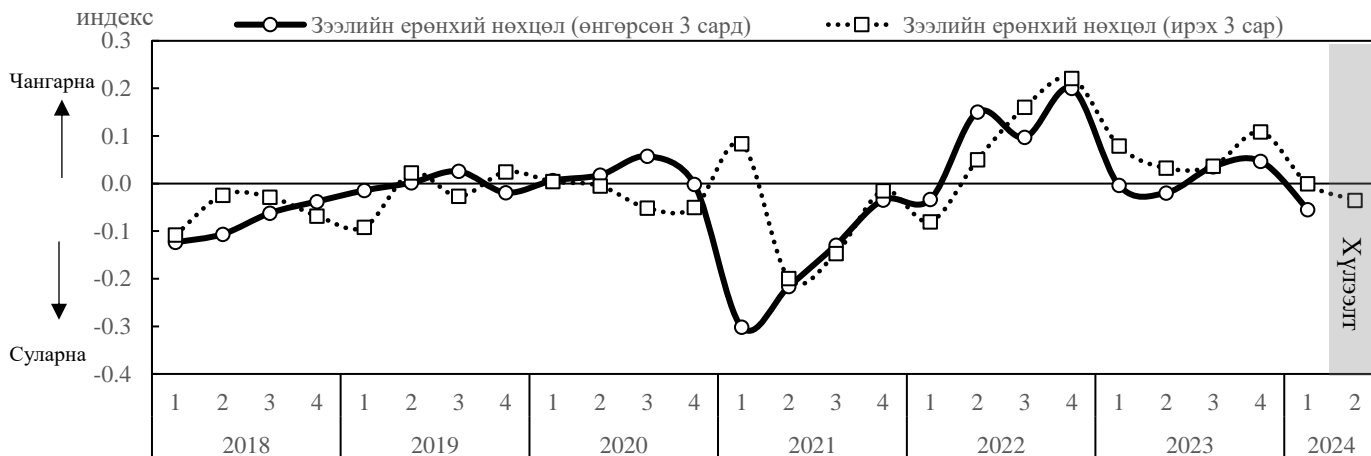

II. Зээлийн нөхцөл

2.1 Аж ахуйн нэгжийн зээлийн нөхцөл

- Банкуудын ААН-ийн зээлийн нөхцөл 2018 оноос хойш харьцангуй тогтвортой байсан бол 2021 оны I улирлаас эхлэн огцом суларч, чиглэлийн индексийн утга нь 5 улирлын турш сулрах мужид байжээ. Харин 2022 оны II улирлаас эхлэн бага зэрэг чангарч, 2023 онд харьцангуй тогтвортой байв. 2024 оны I улиралд банкууд ААН-ийн зээлийн нөхцөлөө бага зэрэг сулруулсан бөгөөд ирэх улиралд мөн адил бага зэрэг сулруулах төлөвтэй байна (Зураг 5).

Зураг 5. ААН-ийн зээлийн ерөнхий нөхцөл ба хүлээлт

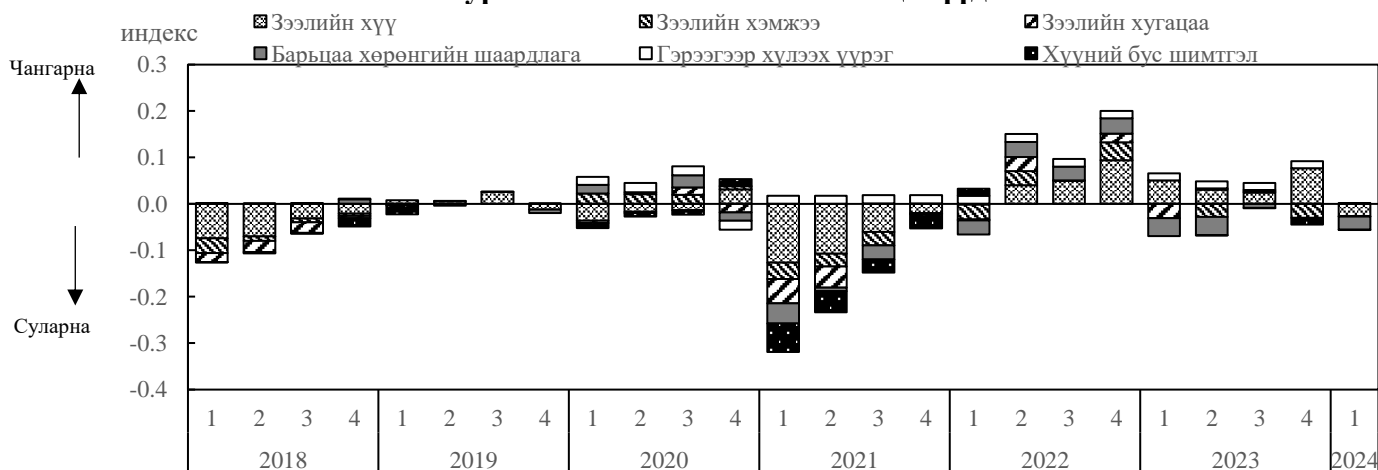
- Банкууд 2024 оны I улиралд ХАА, худалдаа, үйлчилгээний салбарт олгох зээлийн нөхцөлөө бага зэрэг сулруулсан бол уул уурхай, боловсруулах үйлдвэр, барилгын салбарт олгох зээлийн нөхцөлөө өөрчлөөгүй байна (Хүснэгт 3).

Хүснэгт 3. ААН-ийн зээлийн ерөнхий нөхцөл, салбараар

Хугацаа	Нийт зээл	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
2023.IV улирлын үр дүн	0.05	0.08	0.12	0.12	0.05	0
2024.I улирлын үр дүн	-0.05	-0.10	0	0	0	-0.08

- 2024 оны I улиралд банкууд ААН-ийн зээлийн хүү болон барьцаа хөрөнгийн шаардлагыг бууруулах зэргээр зээлийн нөхцөлөө сулруулжээ (Зураг 6).

Зураг 6. ААН-ийн зээлийн нөхцөлүүд

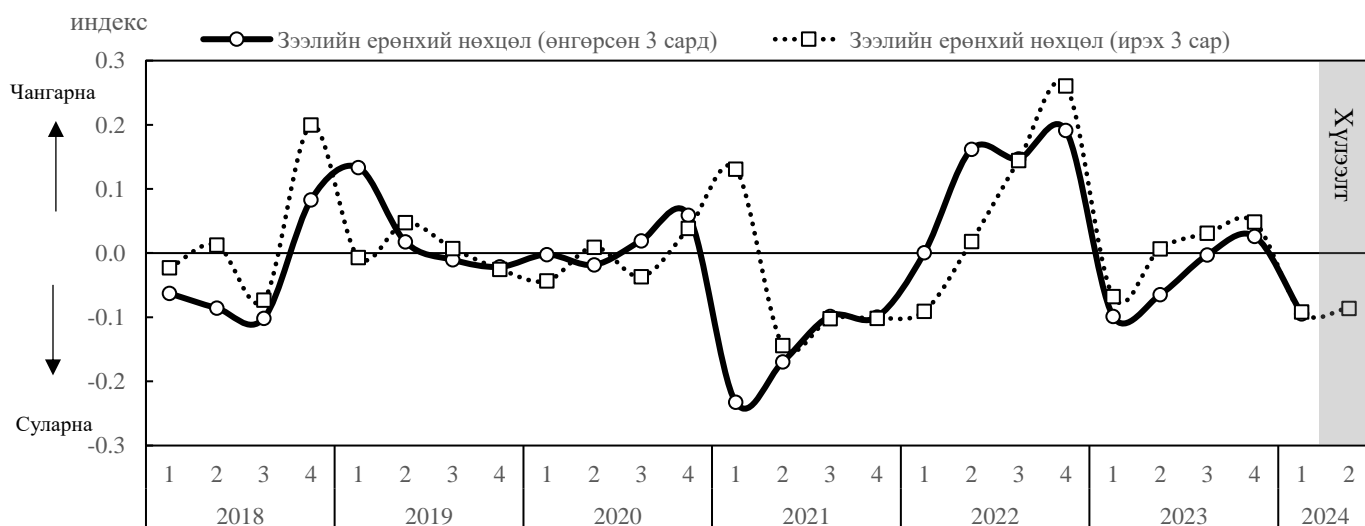
- Хүснэгт 4-т банкуудаас ААН-д тухайн улиралд олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж хүү (ЖДХүү) болон жигнэсэн дундаж хугацаа (ЖДХугацаа)-г түүвэр судалгааны үр дүнд гарсан зээлийн хүү ба хугацааны индекстэй харьцуулан эдийн засгийн салбаруудаар харуулав. 2024 оны I улиралд ХАА, худалдаа, үйлчилгээний салбарт олгосон зээлийн ЖДХүү өмнөх улирлаас буурсан бөгөөд энэ нь түүвэр судалгааны үр дүнтэй нийцтэй гарсан байна. Харин уул уурхай, боловсруулах үйлдвэр, барилгын салбарын хувьд эсрэг үр дүн гарчээ. Уул уурхай, худалдаа, үйлчилгээний салбараас бусад салбаруудад олгосон зээлийн ЖДХугацаа буурсан бол түүвэр судалгаагаар банкууд нийт салбаруудад олгосон зээлийн хугацаанд өөрчлөлт оруулаагүй гэж хариулсан байна.

Хүснэгт 4. ААН-д олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж хүү болон хугацаа, салбараар						
Зээлийн нөхцөлүүд	Хугацаа	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
Банкуудын зээлийн ЖДХүү (хувь)	- 2023.IV улирал	12.5	15.7	13.5	17.4	17.1
	- 2024.I улирал	11.8	16.3	16.5	17.6	17.0
	- Өөрчлөлт	<u>-0.7</u>	<u>+0.6</u>	<u>+3.0</u>	<u>+0.2</u>	<u>-0.1</u>
Зээлийн хүү (судалгааны үр дүн)	2024.I улирал	-0.26	0.09	-0.07	0.05	-0.21
Банкуудын зээлийн ЖДХугацаа (сар)	- 2023.IV улирал	41.4	13.9	47.8	31.1	39.4
	- 2024.I улирал	28.2	29.4	21.7	25.2	40.8
	- Өөрчлөлт	<u>-13.2</u>	<u>+15.5</u>	<u>-26.1</u>	<u>-5.9</u>	<u>+1.4</u>
Зээлийн хугацаа (судалгааны үр дүн)	2024.I улирал	0	0	0	0	0

2.2 Иргэдийн зээлийн нөхцөл

- Банкууд иргэдийн зээлийн нөхцөлөө 2021 оны I улирлаас эхлэн сулруулж байсан бол 2022 оны II улирлаас эхлэн чангаруулж, 2023 оны эхнээс бага зэрэг сулруулжээ. 2024 оны I улиралд банкууд иргэдийн зээлийн нөхцөлөө бага зэрэг сулруулсан бөгөөд 2024 оны II улиралд мөн адил бага зэрэг сулруулах төлөвтэй байна (Зураг 7).

Зураг 7. Иргэдийн зээлийн ерөнхий нөхцөл ба хүлээлт

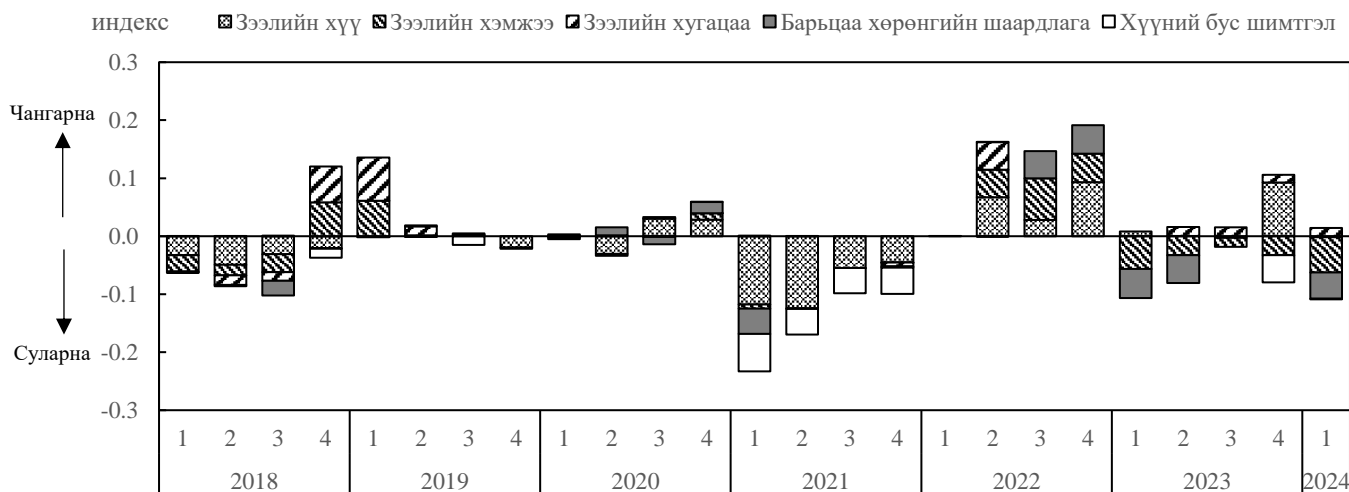
- Банкууд 2023 оны IV улиралд тэтгэвэр, хэрэглээ, автомашины зээлийн нөхцөлийг бага зэрэг чангаруулж байсан бол 2024 оны I улиралд малчны зээлээс бусад төрлийн зээлийн нөхцөлөө бага зэрэг сулруулсан байна (Хүснэгт 5).

Хүснэгт 5. Иргэдийн зээлийн ерөнхий нөхцөл, зээлийн төрлөөр

Хугацаа	Нийт зээл	Цалингийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Бизнесийн зээл	Малчны зээл	Автомашинны зээл
2023.IV улирлын үр дүн	0.03	-0.05	0.03	0.04	0	-0.10	0.03
2024.I улирлын үр дүн	-0.09	-0.09	-0.03	-0.05	-0.10	0.05	-0.04

- 2024 оны I улиралд банкууд иргэдэд олгох зээлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх болон барьцаа хөрөнгийн шаардлагыг бууруулах зэргээр зээлийн нөхцөлөө сулруулжээ (Зураг 8).

Зураг 8. Иргэдийн зээлийн нөхцөлүүд

- Хүснэгт 6-д банкуудаас иргэдэд тухайн улиралд олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж хүү (ЖДХүү) болон жигнэсэн дундаж хугацаа (ЖДХугацаа)-г түүвэр судалгааны үр дүнд гарсан зээлийн хүү ба хугацааны индекстэй харьцуулан зээлийн төрлөөр харуулав. 2024 оны I улиралд цалин, тэтгэвэр, малчны зээлийн ЖДХүү өмнөх улирлаас төдийлөн өөрчлөгдөөгүй бөгөөд энэ нь түүвэр судалгааны үр дүнтэй ерөнхийдөө нийцтэй байна. Харин хэрэглээний зээлийн ЖДХүү 1.2%-аар нэмэгдсэн бол, автомашины зээлийн ЖДХүү 1.1%-аар буурчээ. Бүх төрлийн зээлийн ЖДХугацаа 0.3-7.1 сараар нэмэгдсэн бол түүвэр судалгаагаар тэтгэврийн зээлээс бусад зээлүүдийн хугацааг хэвэндээ байсан гэж хариулжээ.

Хүснэгт 6. Иргэдэд олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж хүү болон хугацаа, салбараар

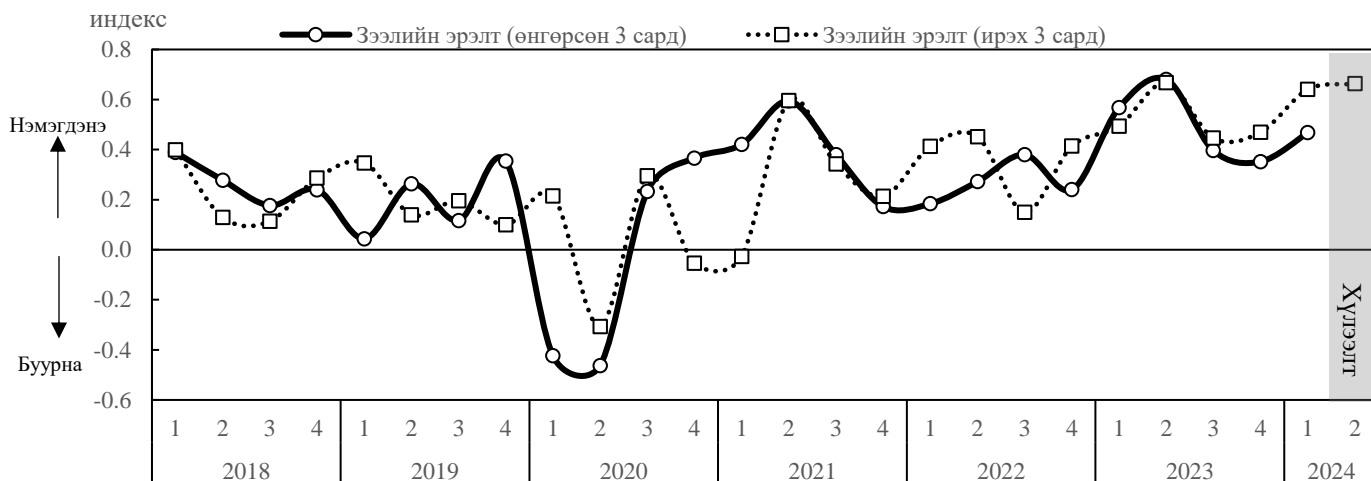
Зээлийн нөхцөлүүд	Хугацаа	Цалингийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Малчны зээл	Автомашинны зээл
Банкуудын зээлийн ЖДХүү (хувь)	- 2023.IV улирал	17.7	15.8	21.4	20.9	19.8
	- 2024.I улирал	17.5	15.8	22.6	20.3	18.7
	- Өөрчлөлт	<u>-0.2</u>	<u>0</u>	<u>+1.2</u>	<u>-0.6</u>	<u>-1.1</u>
Зээлийн хүү (судалгааны үр дүн)	2024.I улирал	-0.02	0	0	0	0
Банкуудын зээлийн ЖДХугацаа (сар)	- 2023.IV улирал	25.3	11.6	24.8	17.2	29.3
	- 2024.I улирал	28.5	13.6	31.9	24.2	29.6
	- Өөрчлөлт	<u>+3.2</u>	<u>+2.0</u>	<u>+7.1</u>	<u>+7.0</u>	<u>+0.3</u>
Зээлийн хугацаа (судалгааны үр дүн)	2024.I улирал	0	0.07	0	0	0

Ш. Зээлийн эрэлт

3.1 Аж ахуйн нэгжийн зээлийн эрэлт

- ААН-ийн зээлийн эрэлт 2020 оны I, II улирлыг эс тооцвол 2018 оноос өнөөг хүртэл өндөр хэвээр байна. 2024 оны I улиралд ААН-ийн зээлийн эрэлт нэмэгдсэн нь өмнөх улирлын хүлээлттэй нийцтэй гарчээ. Ирэх улиралд ААН-ийн зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдэх төлөвтэй байна (Зураг 9).

Зураг 9. ААН-ийн зээлийн эрэлт ба хүлээлт

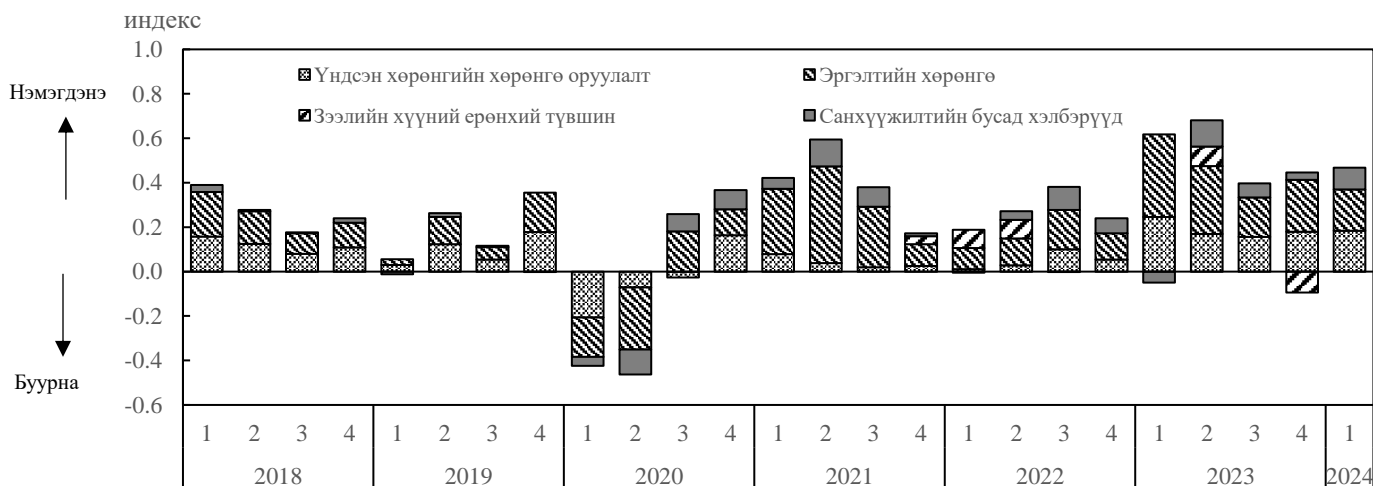
- 2024 оны I улиралд барилгаас бусад салбаруудын зээлийн эрэлт нэмэгдсэн нь өмнөх улирлын хүлээлттэй нийцтэй гарсан байна. Харин барилгын салбарын ААН-ийн зээлийн эрэлт бага зэрэг буурчээ. 2024 оны II улиралд нийт салбаруудын зээлийн эрэлт нэмэгдэх төлөвтэй байна. Ялангуяа, ХАА, худалдаа, үйлчилгээний салбарт зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдэх хүлээлттэй байна (Хүснэгт 7).

Хүснэгт 7. ААН-ийн зээлийн эрэлт, салбараар

Хугацаа	Нийт зээл	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
2024.I улирлын хүлээлт	0.64	0.56	0.07	0.31	-0.06	0.55
2024.I улирлын үр дүн	0.47	0.58	0.21	0.09	-0.01	0.24
2024.II улирлын хүлээлт	0.66	0.65	0.14	0.46	0.12	0.65

- 2024 оны I улиралд ААН-ийн зээлийн эрэлт нэмэгдэхэд эргэлтийн хөрөнгө болон үндсэн хөрөнгийн хөрөнгө оруулалтын зээлийн хүсэлт өссөн, мөн бусад санхүүжилтийн хэлбэрүүд нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлжээ (Зураг 10).

Зураг 10. ААН-ийн зээлийн эрэлтэд нөлөөлөгч хүчин зүйлс

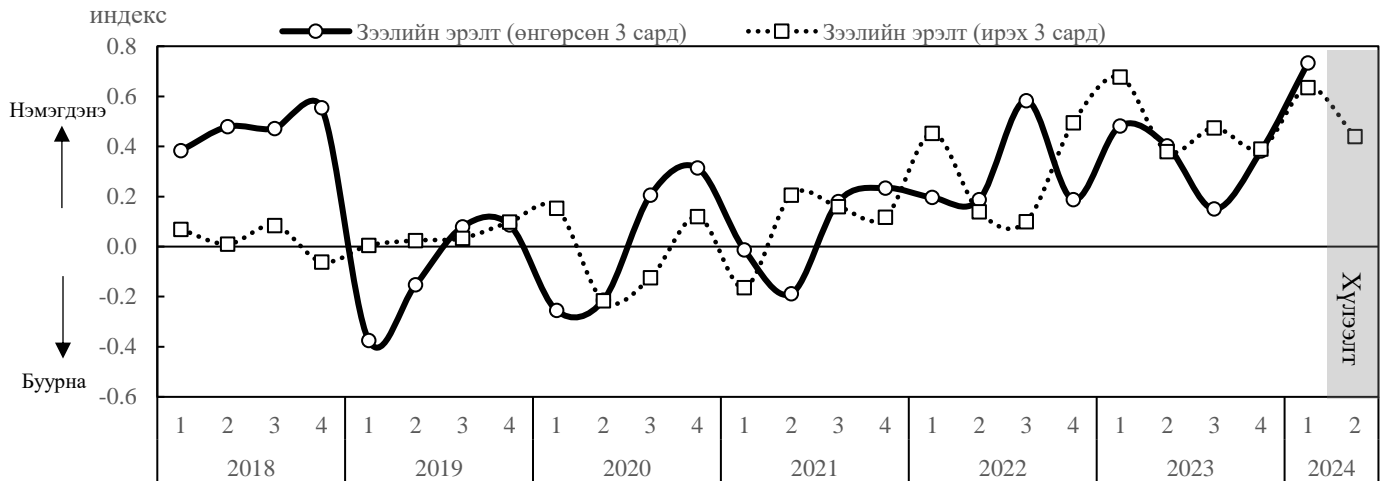

3.2 Иргэдийн зээлийн эрэлт

- Иргэдийн зээлийн эрэлт 2018 оноос хойш нэлээд хэлбэлзэлтэй байсан бол 2021 оны III улирлаас өнөөг хүртэл өндөр хэвээр байна. 2024 оны I улиралд иргэдийн зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдсэн нь өмнөх улирлын хүлээлттэй нийцтэй гарсан бөгөөд ирэх улиралд эрэлт бага зэрэг нэмэгдэх хүлээлттэй байна (Зураг 11).

Зураг 11. Иргэдийн зээлийн эрэлт ба хүлээлт

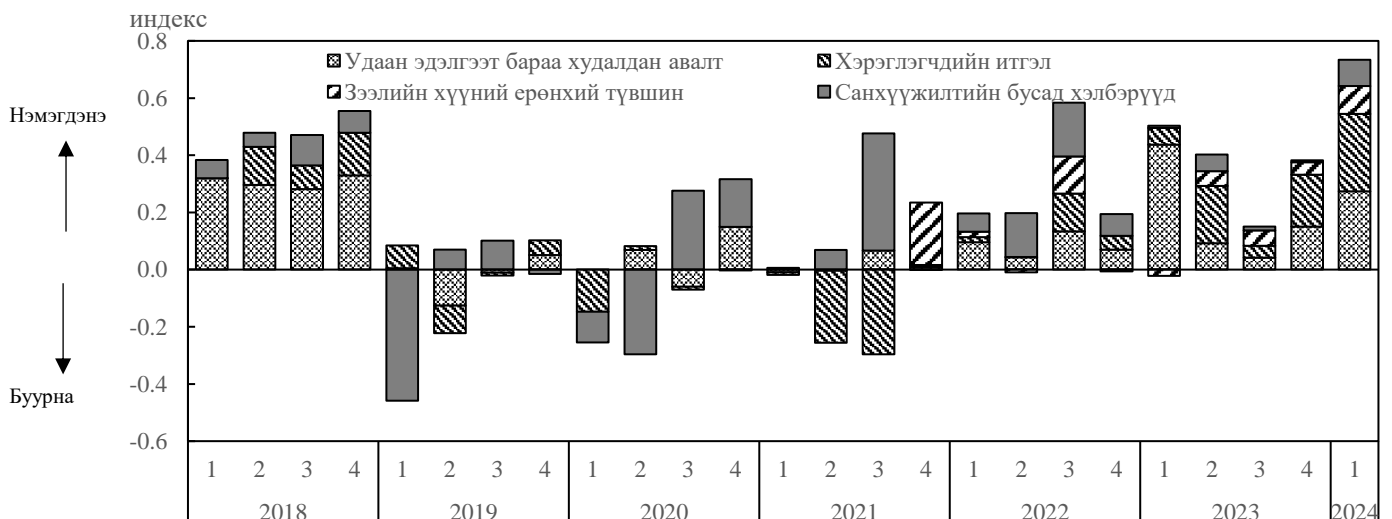
- 2024 оны I улиралд автомашинаас бусад бүх төрлийн зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдсэн бөгөөд энэ нь өмнөх улирлын хүлээлттэй нийцтэй гарсан байна. 2024 оны II улиралд бүх төрлийн зээлийн эрэлт нэмэгдэх хүлээлттэй байна. Ялангуяа, тэтгэвэр, хэрэглээ, бизнесийн болон малчны зээлийн эрэлт нэлээд нэмэгдэх хүлээлттэй байна (Хүснэгт 8).

Хүснэгт 8. Иргэдийн зээлийн эрэлт, зээлийн төрлөөр

Хугацаа	Нийт зээл	Цалингийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Бизнесийн зээл	Малчны зээл	Автомашины зээл
2024.I улирлын хүлээлт	0.64	0.49	0.24	0.40	0.72	0.51	0.46
2024.I улирлын үр дүн	0.73	0.66	0.88	0.51	0.57	1.00	-0.10
2024.II улирлын хүлээлт	0.44	0.37	0.59	0.51	0.65	0.77	0.47

- 2024 оны I улиралд иргэдийн зээлийн эрэлт нэмэгдэхэд удаан эдэлгээт бараа худалдан авалт болон эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх хэрэглэгчдийн итгэл нэмэгдсэн нь голлох нөлөөг үзүүлжээ (Зураг 12).

Зураг 12. Иргэдийн зээлийн эрэлтэд нөлөөлөгч хүчин зүйлс

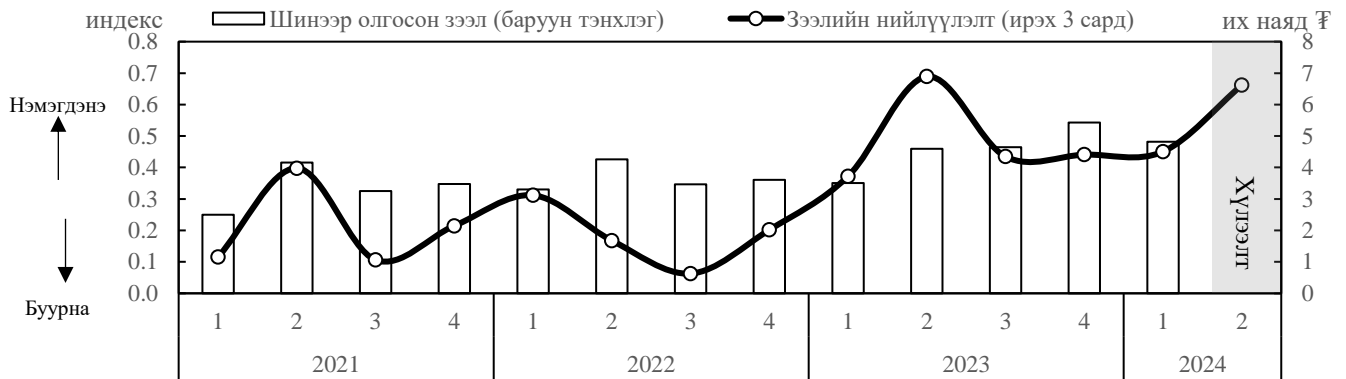

IV. Зээлийн нийлүүлэлт

4.1 Аж ахуйн нэгжийн зээлийн нийлүүлэлт

- Банкууд ААН-ийн зээлийн нийлүүлэлтээ 2021 оноос өнөөг хүртэл нэмэгдүүлэх хандлагатай хэвээр байна. Харин банкууд 2024 оны I улиралд ААН-д нийт 4.82 их наяд төгрөгийн зээл шинээр олгосон нь өмнөх улирлаас 11.2%-аар буурсан, өмнөх оны мөн үеэс 37.5%-аар өссөн үзүүлэлт байлаа. 2024 оны II улиралд банкууд ААН-д олгох зээлийн нийлүүлэлтээ нэлээд нэмэгдүүлэх төлөвтэй байна (Зураг 13).

Зураг 13. ААН-ийн зээлийн нийлүүлэлтийн төлөв ба шинээр олгосон зээл

- Банкууд 2024 оны II улиралд уул уурхайгаас бусад бүх салбарт зээлийн нийлүүлэлтээ нэмэгдүүлэх төлөвтэй байна. Ялангуяа, ХАА, худалдаа, үйлчилгээ, боловсруулах үйлдвэрийн салбарт олгох зээлийн нийлүүлэлтээ бусад салбаруудаас илүүтэй нэмэгдүүлэх хандлагатай байна (Хүснэгт 9).

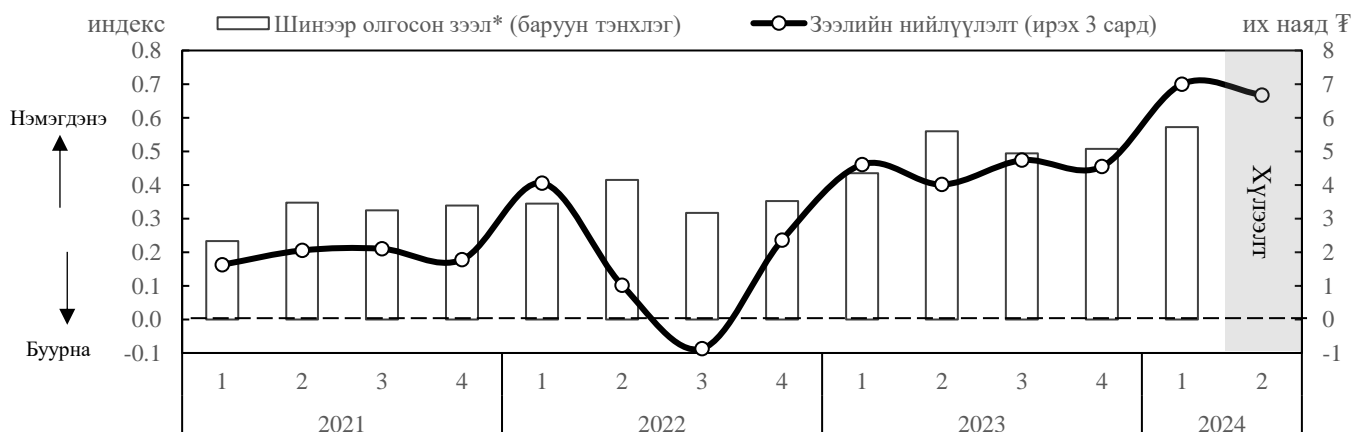
Хүснэгт 9. ААН-ийн зээлийн нийлүүлэлт, салбараар

Хугацаа	Нийт зээл	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
2024.I улирлын хүлээлт	0.45	0.56	0.05	0.32	0.17	0.68
2024.II улирлын хүлээлт	0.66	0.66	-0.03	0.61	0.27	0.66

4.2 Иргэдийн зээлийн нийлүүлэлт

- Банкууд иргэдийн зээлийн нийлүүлэлтээ 2022 оны III улирлыг эс тооцвол 2021 оноос өнөөг хүртэл нэмэгдүүлэх хандлагатай хэвээр байна. Банкууд 2024 оны I улиралд иргэдэд 5.72 их наяд төгрөгийн зээл шинээр олгосон нь өмнөх улирлаас 12.7%-аар өссөн үзүүлэлт болж, өмнөх улирлын хүлээлттэй нийцтэй гарсан байна. Ирэх 2024 оны II улиралд банкууд иргэдэд олгох зээлийн нийлүүлэлтээ нэлээд нэмэгдүүлэх төлөвтэй байна (Зураг 14).

Зураг 14. Иргэдийн зээлийн нийлүүлэлтийн төлөв ба шинээр олгосон зээл

*- Ипотекийн зээлийг эс тооцов.

- Банкууд 2024 оны II улиралд бүх төрлийн зээлийн нийлүүлэлтээ нэмэгдүүлэх хүлээлттэй байна. Ялангуяа, малчны, бизнесийн, хэрэглээний зээлийн нийлүүлэлтээ нэлээд нэмэгдүүлэх хандлагатай байна (Хүснэгт 10).

Хүснэгт 10. Иргэдийн зээлийн нийлүүлэлт, зээлийн төрлөөр							
Хугацаа	Нийт зээл	Цалингийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Бизнесийн зээл	Малчны зээл	Автомашинны зээл
2024.I улирлын хүлээлт	0.70	0.50	0.21	0.30	0.64	0.51	0.38
2024.II улирлын хүлээлт	0.67	0.46	0.31	0.51	0.65	1.00	0.50

Хавсралт 1. ААН болон иргэдийн зээлийн шалгуурт нөлөөлөгч хүчин зүйлс

Хүснэгт 11. ААН-ийн зээлийн шалгуурт нөлөөлөгч хүчин зүйлс, салбараар (2024.I улирал)						
Хүчин зүйлс	Нийт зээл	Хөдөө аж ахуй	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
Эх үүсвэрийн зардал, боломж						
Эх үүсвэрийн өртөг	-0.15	-0.24	0.04	-0.14	0.03	-0.16
Санхүүжилтийн боломж	-0.01	-0.03	0.04	-0.01	0	-0.01
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар	0	0	0.04	-0.01	0.03	-0.01
Өрсөлдөөн						
Бусад банкуудын өрсөлдөөн	-0.17	-0.24	0	-0.14	0	-0.21
Бусад санхүүгийн байгууллагын өрсөлдөөн	-0.16	-0.24	0	-0.14	0	-0.16
Санхүүгийн захын өрсөлдөөн	-0.17	-0.24	0	-0.14	0	-0.16
Эдийн засгийн байдал						
Эдийн засгийн өсөлт	-0.01	0	-0.04	0	0.03	0
Инфляц	-0.01	0	0	0	0	0
Валютын ханш	-0.01	0	0	0	0	0
Эрсдэл						
Тухайн салбарын төлөв байдал	-0.19	-0.24	0	-0.14	0	-0.16
Барьцаа хөрөнгийн эрсдэл	0	0	0	0	0	0
Банкны эрсдэл даах чадвар	-0.01	0	0	0	0	0

Хүснэгт 12. Иргэдийн зээлийн шалгуурт нөлөөлөгч хүчин зүйлс, зээлийн төрлөөр (2024.I улирал)							
Хүчин зүйлс	Нийт зээл	Цалин-гийн зээл	Тэтгэв-рийн зээл	Хэрэглэ-ний зээл	Бизнес-ийн зээл	Малчны зээл	Автомашин-ны зээл
Эх үүсвэрийн зардал, боломж							
Эх үүсвэрийн өртөг	-0.23	-0.22	0	-0.02	-0.01	-0.23	-0.03
Санхүүжилтийн боломж	0	0	0	0	0	0	-0.01
Өрсөлдөөн							
Бусад банкны өрсөлдөөн	-0.23	-0.22	-0.03	-0.01	-0.26	0	-0.18
Бусад санхүүгийн байгууллагын өрсөлдөөн	0	0	0	-0.10	0	0	-0.01
Эдийн засгийн байдал							
Эдийн засгийн өсөлт	-0.01	-0.22	0	-0.01	0	0	-0.01
Инфляц	0	-0.22	0	-0.01	0	0	0.01
Валютын ханш	-0.01	0	0	0	0	0	0
Эрсдэл							
Төлбөрийн чадвар	-0.30	-0.21	0	0	-0.26	-0.30	-0.17
Барьцаа хөрөнгийн эрсдэл	0	0	0	0	-0.26	0.23	-0.17
Банкны эрсдэл даах чадвар	0	0	0	0	0	0	0

Хавсралт 2. ААН болон иргэдийн зээлийн эрэлтэд нөлөөлөгч хүчин зүйлс

Хүснэгт 13. ААН-ийн зээлийн эрэлтэд нөлөөлөгч хүчин зүйлс, салбараар (2024.I улирал)						
Хүчин зүйлс	Нийт зээл	ХАА	Уул уурхай	Боловсруулах үйлдвэр	Барилга	Худалдаа, үйлчилгээ
Санхүүжилтийн хэрэгцээ						
Үндсэн хөрөнгийн хөрөнгө оруулалт	0.42	0.36	0.27	0.40	0.19	0.29
Эргэлтийн хөрөнгө	0.43	0.34	0.05	0.11	0.26	0.41
Ажиллах хүчин болон тоног төхөөрөмж	0.19	0.26	0.09	0.37	0.19	0.17
Компанийн нэгдэл, бүтцийн өөрчлөлт	0	0	0	0	0	0
Зээлийн хүүний ерөнхий түвшин	0	0.24	0	0	0	0
Өрийн дахин санхүүжилт	0.19	0.24	0.09	0.14	0.19	0.16
Бусад санхүүжилтийн хэлбэрүүд						
Дотоод санхүүжилт	0.17	0.48	0.05	0.14	0.19	0.16
Бусад банкуудаас зээлэх	0.17	0.24	0.05	0.14	0.19	0.16
Бусад санхүүгийн байгууллагаас зээлэх	0.17	0.24	0.05	0.14	0.19	0.16
Үнэт цаас, хувьцаа гаргах	0	0	0	0	0	0
Гадаад зах зээлээс санхүүжилт татах	0	0	0	0	0	0

Хүснэгт 14. Иргэдийн зээлийн эрэлтэд нөлөөлөгч хүчин зүйлс, зээлийн төрлөөр (2024.I улирал)							
Хүчин зүйлс	Нийт зээл	Цалингийн зээл	Тэтгэврийн зээл	Хэрэглээний зээл	Бизнесийн зээл	Малчны зээл	Автомашинны зээл
Санхүүжилтийн хэрэгцээ							
Удаан эдэлгээтэй бараа худалдан авалт	0.23	0.28	0.31	0.22	0.27	0.23	0.21
Хэрэглэгчдийн итгэл	0.23	0.23	0	0.10	0.26	0.46	0.18
Зээлийн хүүний ерөнхий түвшин	0.08	0.06	0.10	0.15	0.02	0.27	0.08
Өрийн дахин санхүүжилт	0	0	0	0	0	0	0
Үнэт цаас худалдан авалт	0	0	0	0	0	0	0
Бусад санхүүжилтийн хэлбэрүүд							
Өрхийн хуримтлал	0.01	0	0	0	0.04	0	0.01
Бусад банкуудаас зээлэх	0.23	0.22	0.29	0.10	0.26	0.23	0.17
Санхүүжилтийн бусад эх үүсвэр	0	0	0	0	0	0	0